

Treguesit për caktimin e normës në % të shtesës kundërciklike të kapitalit (KUNC)

Në përputhje me rregulloren “Për shtesat makroprudenciale të kapitalit” miratuar me vendimin nr.41, datë 05.06.2019 të Këshillit Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë dhe udhëzimet e Bordit Evropian të Rrezikut Sistemik, për përcaktimin e normës së shtesës kundërciklike të kapitalit përdoren treguesit e referencës. Këta tregues synojnë të reflektojnë në mënyrë sa më të drejtë ciklin e kreditimit dhe rreziqet që shoqërojnë rritjen e tepërt të kreditimit në vend, si edhe të konsiderojnë në mënyrë të përshtatshme specifikat e ekonomisë së vendit. Vlerat sasiore të treguesve janë gjithmonë subjekt i interpretimit dhe analizës së ekspertëve të cilët në analizë mund të përfshijnë edhe faktorë të tjerë cilësorë.

Midis treguesve të referencës, si *parësor* shërben “hendeku i raportit të kredisë për ekonominë ndaj Prodhimit të Brendshëm Bruto (PBB)”, që paraqet devijimin e vlerës aktuale të raportit “kredi për ekonominë / PBB” nga prirja e tij afatgjatë. Ky tregues sinjalizon mundësinë e rritjes së tepërt të kreditimit në raport me rritjen ekonomike dhe eventualisht rritjen e rreziqeve sistemike ciklike. Si *plotësues* të treguesit parësor, shërbejnë disa të tjerë të grupuar tek treguesi i paralajmërimit të hershëm (TPHP). Krahas treguesit parësor, ky përbëhet edhe nga pesë nëntregues të tjerë, që sinjalizojnë zhvillimet në kreditim dhe në aktivet jofinanciare (tregu i pasurive të paluajtshme).

Arsyetimi mbi caktimin e normës në % të KUNC

Tabelat në vijim paraqesin vlerat më të fundit të disponueshme të treguesve të përzgjedhur dhe mesataret historike përkatëse.

Nga tabela 1, vërehet që shifra e treguesit parësor regjistron ende vlera negative dhe larg vlerave të pragut krahasues që, si rregull, do të shoqërohej me rritjen e shtesës kundërciklike të kapitalitⁱ. Vlerat e treguesit kanë vijuar të ngushtohen në katër tremujorët e funditⁱⁱ.

Tabelë 1: Treguesi parësor

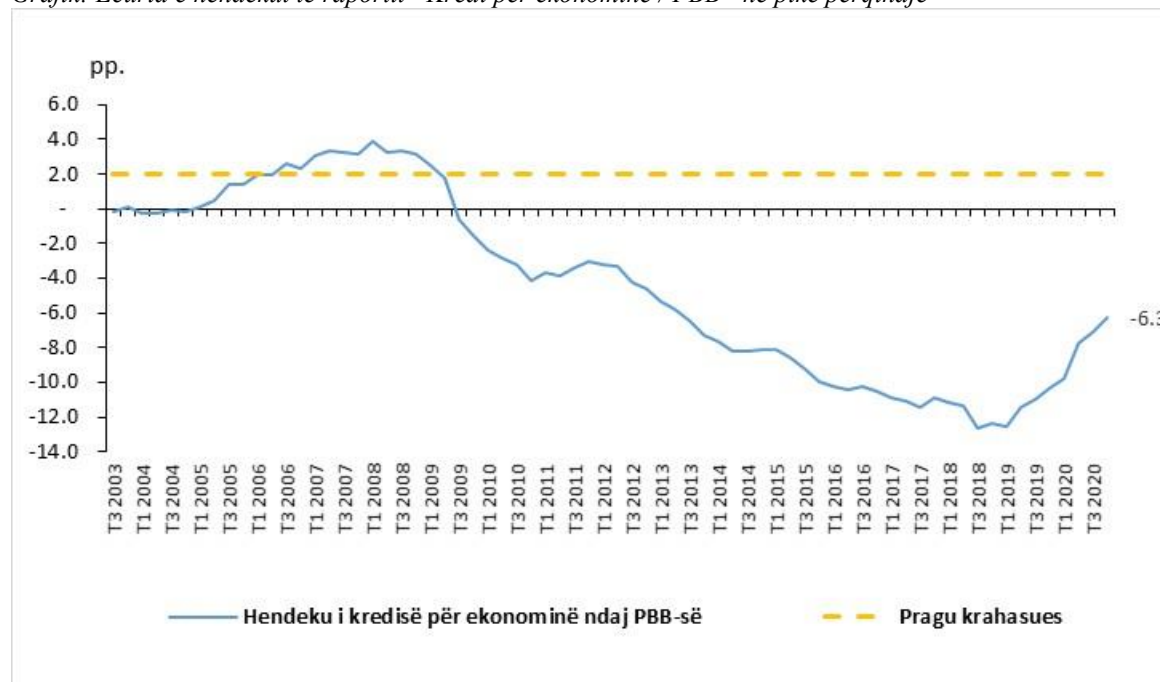
Treguesi parësor ⁱⁱⁱ	Mesatarja historike		T3-2020
	T4-2002 _ T4-2008	T1-2009 _ T2-2020	
<i>Hendeku i kredisë për ekonominë ndaj PBB-së^{iv}</i>	1.6 pp	-7.3 pp	-6.3 pp ^v

Burimi: Banka e Shqipërisë dhe INSTAT.

Dhjetor 2020

Këto zhvillime, reflektojnë njëherazi vijimin e ngushtimit të aktivitetit ekonomik në vend gjatë periudhës (ndonëse me ritëm më të ulët), dhe qëndrueshmërinë e ritmit të rritjes vjetore të kredisë për ekonominë me kontribut pozitiv si nga individët ashtu edhe nga bizneset.

Grafik: Ecuria e hendekut të raportit “Kredi për ekonominë / PBB” në pikë përqindje

Burimi: Banka e Shqipërisë

Tabela 2 e treguesve plotësues, tregon vijueshmëri në prirjen rritëse të kredisë për pasuri të paluajtshme në terma vjetorë dhe tremujorë. Paralelisht, indeksi i çmimit të banesave ruan prirjen e tij rritëse ndaj periudhës paraardhëse dhe në terma vjetorë. Është e rëndësishme që ecuria e këtyre dy treguesve, të cilët priren të përforcojnë ecurinë e njëri-tjetrit, të monitorohet në vijimësi. Qëllimi është që, duke përdorur edhe informacionet që lidhen me ngarkesën me borxh të familjeve, të identifikohen dhe parandalohen situatat në të cilat ecuria e çmimeve në tregun e pasurive të paluajtshme është e paqëndrueshme.

Tabelë 2: Treguesit plotësues

Treguesit plotësues ^{vi}	Mesatarja historike (T4-2002 _ T2-2020)	T3-2020
Intensiteti i kredisë për ekonominë ^{vii}	3.0%	2.0%
Ndryshimi vjetor i kredisë bankare për pasuri të paluajtshme	22.1%	5.9%
Ndryshimi vjetor i indeksit të “çmim i banesave / vlera e qirasë” ^{viii}	7.7%	11.9%
Ndryshimi vjetor i indeksit të çmimit të banesave	4.8%	13.5% ^{ix}

Dhjetor 2020

Rritja vjetore e kredisë bankare ^x	15.3%	3.9%
---	-------	------

Burimi: Banka e Shqipërisë dhe INSTAT.

Mbështetur në të dhënat dhe analizën e treguesve të mësipërm, vlerësohet se rreziqet që lidhen me kreditimin e tepërt nuk janë aktualisht të rëndësishëm, pavarësisht ngushtimit të vlerës së treguesit parësor.

Si rezultat, norma e shtesës kundërciklike të kapitalit (KUNC) për Shqipërinë propozohet të vijojë të jetë 0%.

SQARIME:

ⁱ Rritja e shtesës kundërciklike të kapitalit mund të jetë e nevojshme edhe nëse vlerat e treguesit parësor janë më të vogla se pragu krahasues. Ky është rasti kur, pavarësisht ecurisë së kredisë në përgjithësi, vërehen zhvillime të shpejta të kreditimit në sektorë të caktuar, të cilat konsiderohen të paqëndrueshme dhe burim rreziku për qëndrueshmërinë e sistemit financiar dhe të tregjeve.

ⁱⁱ Vlera e treguesit parësor ishte, [-10.3] pp në T3-2019, [-9.8] pp në T4-2019, [-7.7] pp në T1-2020 dhe [-7.1] pp në T2-2020.

ⁱⁱⁱ Në analizën e vlerave në tabelë, duhet konsideruar që vlerat e llogaritura të treguesit parësor dhe të mesatares së tij historike, ndryshojnë për shkak të dy grupeve të faktorëve: a) zhvillimeve në vlerat e kredisë për ekonominë dhe të PBB-së; dhe b) rishikimeve të vlerave të PBB-së që kryen rregullisht Instituti i Statistikave (INSTAT). Këto dy grupe faktorësh mund të ndikojnë mbi vlerën e treguesit parësor, në të njëjtin kah ose në kahe të ndryshme.

^{iv} Vlera e PBB-së është llogaritur si shuma e vlerave të katër tremujorëve të fundit. Për T3-2020, norma e rritjes së PBB-së është -3.47%. Vlera e rritjes ekonomike në T3-2020 mund të jetë subjekt rishikimi në periudhën pasardhëse nga INSTAT.

^v Vlera e treguesit parësor për T3-2020 në [-6.3] pp shënon një ngushtim (përmirësim) të hendekut të kredisë në krahasim me vlerën e T2-2020. Në këtë ndryshim ka ndikuar njëherazi si rritja e kredisë për ekonominë gjatë periudhës ashtu edhe vijimi i tkurrjes së aktivitetit ekonomik në vend (ndonëse me ritëm më të ulët).

^{vi} Këta tregues, së bashku me treguesin parësor, përbëjnë “Treguesi i Paralajmërimit të Hershëm Plotësues”.

^{vii} Vlera absolute e rritjes vjetore të kredisë për ekonominë si raport ndaj vlerës së vjetorizuar të PBB-së (shuma e vlerave të PBB-së për katër tremujorët e fundit).

^{viii} Vlerat e indeksit zbuten për 8 tremujorët e fundit.

^{ix} Vlerat e indeksit zbuten për 8 tremujorët e fundit. Në T2-2019, metodologjia e ndërtimit të indeksit ka ndryshuar duke sjellë edhe ndryshimin e vlerës mesatare historike të tij.

^x I referohet totalit të kredisë së dhënë nga sektori bankar për sektorin publik dhe atë privat jofinanciar.